

הלכות פסח תפ"תא

ההלל וברכת השיר על כוס ד' כ"א וא"כ אין להפסיק ביניהם כפיוטים שאינן מתקנה כלל אבל אין נוהגין כן במדינות אלו¹⁰⁰:

ד' נוהגין לומר שפוך חמתך וגו'¹⁰¹ קודם שמתחיל לא לנז'¹⁰² ופותחין הדלת¹⁰³ כדי לכוון שהוא ליל שימורים¹⁰⁴ ואין מתייראין משום דבר¹⁰⁵ ובכות אמונה זו יבא משיח וישפוך הקב"ה את חמתו על הגוים¹⁰⁶:

ה ובקצת מקומות נוהגין¹⁰⁷ שלא לנעול החדרים שישנים שם בליל פסח כי הוא ליל שימורים לכל בני ישראל לדורות¹⁰⁸ להוציאם מגלות הזה¹⁰⁹ ואם יבא אליהו ימצא פתח פתוח ונצא לקראתו במרהר ואנו מאמינים בזה ויש באמונה זו שכר גדול¹¹⁰ ובמקומות שמצויין גנבים אין לסמוך על הנס¹¹¹ כמו שנתבאר בס' תל"ג¹¹².

ונוהגין במדינות אלו למווג כוס אחד יותר מהמסוכין וקורין אותו כוס של אליהו הנביא¹¹³:

תפ"א שלא לשתות אחר איבע כוסות וכו' ב' סעיפים:

א אחר ד' כוסות נהגו כל ישראל מדרות הראשונים שלא לשתות יין¹¹⁴ או שאר משקה המשכר¹¹⁵ לפי שהיב אדם לעסוק כל הלילה בהלכות פסח וכיצאת מצרים¹¹⁶ ולספר בניסים ונפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא לאבותינו עד שתהפטנו שינה¹¹⁷ ואם ידא מותר לו לשתות יש לחוש שמא ישכר¹¹⁸ ולא יעסוק ויספר כלל אבל לאחר שהפטנו שינה מותר לו לשתות¹¹⁹.

ויש חולקין על זה ואומרים¹²⁰ שמעיקר הדין אסור לשתות כל משקה כדי שלא יעבור מפיו טעם מצה של האפיקומן חוץ ממים וכיוצא בהם כגון מי זנגביל (שקורין אינגבר וואשר)¹²¹ ומי שורש (שקורין לאקריוץ) ומי תפוחים (שקורין פעיל טראנק)¹²² שבמשלים

כח ברלעיל ס"א.

כ"ט תשנ"ז סוכ"ג צנ"ד מ"א סק"ב. ח"י סק"ד.

ל תהלים ע"ג, וד'. וכו' כנסת הדת, בחומפת שני פסוקים: "שפך עליהם ג"ו (תהלים ס"ג, כ"ה), ו"חידוף

באף ג"ו" (איכה ג, ס"ו), ואין צורך לעמוד (ספר המנהגים

— חב"ד ע' 41).

לא סודי כ"ב עמ"ס גאון, ר"ן (א, י"ב), ד"ה מאריבעת, בריו

ג"ו, וראה ספר המנהגים — חב"ד ע' 41: מנהג בית

ראה לקושי מעמינים ומנהגים לדגש"פ ד"ה שפך (ר"ב).

לב ובסידור: מנהג כוס ד' ופותחין הדלת ואומר שפוך

ג"ו, וראה ספר המנהגים — חב"ד ע' 41: מנהג בית

הרב (במשל בחול לוקחים גרוח דולקים ו)הולכים לפתוח

כל הדלתות שבין החדר שבו עומדים ודבר ע"ד הרצף,

ואומרים שפך, תשלוחים אומרים אותו ליד הדלת, כיוצא

השלוחים מתחילין לא לט.

לג דרכי משה בשם מהר"י ברונא, רמ"א. וראה לקמן

ס"ה.

לד וראה לכו"ש.

לה רמ"א וראה דרכי משה.

לו הוא זונג ח"ב סי' רנ"ד, בשם רב ניסים גאון, בשם

אביו. מהרי"ל סודי ליל שני (ע' קכ"ג), ספר המנהגי

ד"ל פסח סי' ב, מ"א סי' תפ"א ס"ב ב, ח"י סק"ג.

לז ששנת י"ב, מב. וראה גם לקמן סי' תפ"א ס"ב.

לח וראה ד"ה י"א, ב' והש"י שם ד"ה המשומר.

לט ספר המנהגים שם, ח"י שם.

מ נד"א שם, ח"י שם.

מא סליב (במסו"ת).

מב ח"י סוף סק"ו. וראה לקושי חכ"ז ע' 52. שלחן

המלך ח"ב ע' ק"ב, ספר המנהגים — חב"ד ע' 41

(מילת כוס זה איך ברכת המזון). לקושי מעמינים ומנהגים

להגש"פ ד"ה כוס. המלך במסו"ת ח"א ע' רפ"ה. תורת

מנהג התנועדות ח"ז ע' 284 ואל"ך.

סימן תפ"א

א הרב רבנו יונה. הובא בראש פ"י סי' ל"ג, ובשור.

ש"ע ס"א.

ב לבוש ס"ב. נחלת צבי, ח"י סק"א.

ג ר"א"ש שם ושור בשם הרומפרא פ"ה ח"ה.

ד ר"א"ש שם, מור ש"ע ס"ב.

ה רבנו יונה שם, ר"א"ש שם, שור.

ו ח"י שם.

ז ר"ף (כו, א). ר"א"ש שם, ממשמט רב ויסק טוב

על"פ. מור בשם תאניס. ב"י ד"ה כתב א"א ונ"א

ס"א.

ח ב"ח סוף רס"ו, ט"ז סק"א, מ"א ריש רס"ו.

ט דרכי משה ס"ב.

הלכות פסח תפארתפ

תיא

מים עם תפוחים אבל עפיל מראנג שעושיין כאשכנו שכותשין התפוחים בבית הכרד ויש לו מעם גדול אינו כמים ואסור לשתות^א.

ויש לחוש לדבריהם^ב אם לא לצורך הרבה כגון שהוא איסמנים או שתאב הרבה לשתות יש לסמוך על סברא הראשונה להתיר לו לשתות שאר המשקין שאינן משכרין ואם אין לו שאר משקין רק יין יש להתיר לו לשתות כוס חמישי ולומר עליו הלל הגדול^ג ונשמת וישתבח עד החתימה והוא שלא יאמרם על כוס רביעי^ד.

ובליל ב' יש לסמוך על סברא הראשונה לשתות כל המשקין שאינן משכרין^ה אף שלא לצורך הרבה לפי שמעיקר הדין אין איסור לאכול ולשתות בליל ב' אחר כוס שלישי ואחר כוס רביעי אלא שהמהדרין נוהגין ליל ב' כליל א' והאוכל והשותה אין עליו כלום אלא שמוצא מוציא עצמו מכלל המהדרין ועובר על דברי חכמים^ו שאמרו לעולם אל יוציא אדם את עצמו מן הכלל^ז.

אבל בשאר הדברים הנהגין בלילה זה אין חילוק בין ליל א' לליל ב' בשום ענין^ח:

ב נוהגין שלא לקרות על מנתו רק ברכת המפיל^ט ופרשת שמע^י שפרשה זו מזכרת בנמצא^{יא} אבל לא שאר דברים שנוהגין לקרות בשאר לילות כדו להגן^{יב} כי לילה זה לילה המשומרת היא מן המזויקין^{יג} ומכל מקום אם כשקרא קריאת שמע בבית הכנסת לא היה ערוין לילה ממש צריך לחזור ולקרות כל הג' פרשיות על מנתו^{יד} כמו שנתבאר בסו' רל"ה^ה עין שם:

תפב דין מי שאין לו מצה שמורה ובו ז' סעיפים:

א מי שאין לו מצה שמורה משעת לישה ואילך כי אם כוית אחד בלבד^א לא יאכלנו בתחלת הסעודה קודם אכילת מרור אלא יאכלנו אפיקומן אחר גמר כל הסעודה^ב כדי שישאר מעם מצה בפיו^ג ויברך עליו על אכילת מצה^ד ובתחלת הסעודה יברך המוציא בלבד^ה על לחם משנה שלימות^ו ממצה שאינה שמורה ויאכל ממנו כוית מיד כדי שיהיה הקירוש במקום סעודה כמו שנתבאר בסו' רע"ג^ז ואח"כ יברך על אכילת

י מ"א שם.

יא שו"ת טה"י ווי"ל סי' קצג בסופו, לפירוש המ"א שם.

יב ראה גם לעיל סי' תעה ס"א ובענינים.

יג רא"ש שם וסור בשם רב יוסף טוב עולם. מודרכי (לה, א) דמ"א ס"א.

יד מ"א סק"א. וראה גם טור.

טו ח"י סק"ג. וראה לקו"י מענינים ומנהגים להגש"פ ד"ה שלא ישתה שנמשחת דברי אה"י בסדרו משמע שגם בליל ב' יש ליתר, ואפילו ממים, ושכן נוהגין.

טז ברכות נמ, ב.

יז האגור סי' תתנ"ט, בשם שבלי הלקט מוס"י ריה, ב"י מ"ק רס"ו, ח"י שם. לבוש סי' תפ"ג סוף ס"מ. וראה לקו"י מענינים ומנהגים להגש"פ ד"ה ויהיה שלא ישתה (הב'). וראה לקו"ש ח"י"ג ע' 126 הנ"ה 47.

יח האגור בשם שבלי הלקט שם. רמ"א ס"ב. יט מחה"י ווי"ל סי' קצג בסופו. מ"א סק"ב.

כ רמ"א ס"ב. מ"א שם.

כא ברכות ס, ב. מ"א שם. וראה לבוש ס"ב.

כב רמ"א שם, וראה ספר המנהגים – חב"ד ע' 42 שבלילה השני קורין קריאת שמע שעל המטה כמו

בכל יו"ט.

כג רב נחמן בר יצחק קט, ב. רמ"א שם. וראה גם לעיל סי' תפ ס"ה.

כד מ"א שם.

כה סימן זה בשו"ע"ר לא הגיע לדעתו, וראה שו"ע שם ס"א ונ"א סק"ב. לעיל סי' רסו ס"ד ובקולא סק"א.

לקמן סי' תפ"ג ס"ז.

סימן תפב

א ר"ף (כז, א). רמב"ם פ"ח ה"י. מור בשם ה"ר יונה שו"ע.

ב דב הונא מ, א. ברייתא קיט, מונ"ב. רמב"ם שם. רא"ש פ"ה סי' לה, ברע"ת הר"ף שם. רבנו יונה שם. שו"ע.

ג תוס' קכ, א ד"ה באחרונה. וראה גם לעיל סי' תעה ס"א.

ד ר"ף שם. רמב"ם שם. רבנו יונה שם. שו"ע שם.

ה ר"ף שם. מ"א סק"א. ח"י ס"ק א.

ו בדלעיל סי' תעה ס"א.

ז ראה שם ס"ה וס"ז. וראה מ"מ בענינים.